

да ги владѣе. Рибитѣ представятъ първобитното състояние на човѣка, въ което не е сжществувалъ почти никакъвъ моралъ. Отъ рибитѣ не е останала никаква книжнина, никаква култура. За тѣхъ може да се каже, че сж били нѣ какво разбойническо царство. Между тѣхъ сжществува пълно разрушение. Рибитѣ се отличаватъ съ голѣма жестокость. Голѣмата имъ плодовитость се дължи, именно, на тази чѣрта. Тѣ снасятъ отъ 2000 — 3000 яйца, но всичко това се унищожаватъ, гълтатъ и, въ края на краищата, отъ тия яйца, едва ли ще излѣзатъ нѣколко рибки, които да продължатъ рода. Голѣмо изтрѣбление сжществува между рибитѣ! Сжщото може да се каже и за човѣка, когато е билъ въ диво състояние. Той е мислилъ, само когато се е намиралъ въ опасность. Това не е мисълъ. Не може да се нарече философъ онзи, който мисли само въ усилни времена. Кой не мисли тогава?

Въ една отъ миналитѣ си беседи казахъ: Права мисълъ е онази, която се проявява при най-малкитѣ съпротивления. Когато богатитѣ, ученитѣ, духовнитѣ хора почнатъ да мислятъ, тогава ще имаме права мисълъ. Казвате: Нима духовнитѣ хора не мислятъ? Да, и духовнитѣ хора още не мислятъ. Засега тѣ чувствуватъ, иматъ желанія, действуватъ, но още не мислятъ. Хората смѣсватъ желаніята съ мисълъта, но има грамадна разлика между правата мисълъ и желаніята. Наистина, желанието събужда мисълъта, но това още не е права мисълъ. Такава мисълъ е подобна на есенно цвѣте, което цвѣти, но плодъ не вързва. Такива мисли сж едnodневки, които нѣматъ никакво развитие. Когато говоря за правата мисълъ, азъ разбирамъ такава мисълъ, която има благоприятни условия за развитие: да расте, да цвѣне, да върже и да узрѣе. За да се предизвика една права, възвишена мисълъ, човѣкъ трѣбва да има въ себе си най-добри условия, т. е. да бжде създаденъ по образъ и подобие Божие. Ако човѣкъ не е образъ и подобие Божие, за права мисълъ въ него не може да се говори. Защо? Защото правата, възвишената, идейната мисълъ иде само отъ Бога. Нѣкои отъ съвременнитѣ философи казватъ, че въ първичния животъ не е сжществувала никаква мисълъ, но мисълъта сега се проявява. Тѣ казватъ още, че въ първичния животъ не е сжществувала никаква свѣтлина, но свѣтлината сега се проявява. Споредъ мене, това е точно обратно: и мисълъта, и свѣтлината сж сжществували въ първичния животъ. Свѣтлината, както и мисълъта сж сжществували презъ